

RIJEČ**GRAČANIČKI
GLASNIK**
časopis za kulturnu
historijuBroj 39, godina XX,
maj, 2015. [str. 159-169]

© Monos 2015

Skica za pjesnički portret Atifa Kujundžića (1947. – 2015.)

Dr. sc. Omer Hamzić

Sažetak: U prilogu autor je dao osnovne podatke iz biografije književnika, pjesnika, i eseiste Atifa Kujundžića iz Lukavca, za tim kraći osvrt na njegovo spisateljsko djelo, te neka sjećanja iz zajedničkog rada na više književnih projekata, među kojima je i Časopis "Gračanički glasnik". Poseban akcenat dao je na njegov doprinos književnosti za djecu u BiH.

Ključne riječi: Atif Kujundžić, Lukavac, Gračanica, književnost za djecu, "Gračanički glasnik".

Inserti iz biografije

Atif Kujundžić je rođen je 1947. godine, u višečlanoj radničkoj porodici Muje Kujundžića, koja je živjela u gračaničkoj mahali Mahmutovac, pored živopisne mahalske česme, koje više, nažalost nema. Ime je dobio po svom amidži Atifu Kujundžiću (sin Huseina, rođen 1920. u Gračanici) koji je poginuo kao borac 18. hrvatske partizanske brigade početkom januara 1945. u blizini Zvornika. Svoje godine ranog djetinjstva i školovanja u Gračanici opisat će kasnije u romanu za djecu "Raspust", u kojem je naročito živopisno opisao predjele oko Gračanice i odrastanje generacije školaraca negdje šezdesetih godina. Nakon završene osnovne škole i zanata, po dolasku iz JNA zaposlio se, 1970. godine, u Livnici čelika Tuzla, u kojoj je punu deceniju radio na raznim poslovima—od običnog radnika do rukovodioca u proizvodnji. Za to vrijeme bio je jako aktivan u omladinskim društvima i udruženjima, posebno u lukavačkoj i gračaničkoj organizaciji Saveza izviđača u kojoj je najviše drugovao sa rahm. Bakirom Maglajlijom, kasnije uglednim veterinarom u tom gradu. Bile su to godine njegovog sazrijevanja u kojima je puno čitao raznovrsnu literaturu, obilazio izložbe, pozorišne predstave i

sam se izgrađivao, učio sam, kupio znanje i iskustvo, družio se sa poznatim pjesnicima i slikarima, recitovao poeziju uz logorske vatre na omladinskim radnim akcijama, a i sam pokušavao nešto napisati... Još u tim danima nazirao se njegov talenat i sklonost pisanju. Ta svoja prva iskustva i dalje je upotpunjavao i dograđivao čitanjem. U jednom intervjuu o tome je rekao: *“Što se tiče književnosti, rano sam počeo čitati, već sa šest godina, jer, čitalo se u našoj kući. Čitali su i otac i majka. Nisu to uvijek bile knjige za djecu, pa je, kada sam već naučio slova, intriga bila veća. To je možda uzrokom pa sam rano počeo i pisati. U početku pjesme, a kasnije, po preporuci moga nastavnika maternjega jezika – Milorada Gligorevića, počeo sam i voditi dnevnik. Tako sam izgrađivao svoju potrebu da zapišem priču o prethodnom danu. Nisam pisao bogzna što, ali sam održavao radnu naviku, što je izuzetno važno u spisateljskom poslu. Tokom školovanja, nerijetko, smetalo mi je što rađe čitam knjige nego što učim, što sam u stanju uz dobru knjigu ostati u kući i ne otići na nastavu. Tako sam gomilao izostanke koje nisam mogao opravdati, do mjere da su u dva navrata, dok sam pohađao Gimnaziju, bili uzrokom mojega isključenja iz škole... Dakle, pišem i objavljujem dugo. Ne smijem reći kad sam objavio svoju prvu pjesmu, jer, to je bilo 1957. godine. Prvu knjigu poezije objavio sam u sarajevskoj Svjetlosti, 1976. godine...”* (<http://www.psi-za-neznalice.com/intervju>, preuzeto 27. 3. 2015.)

Od 1980., pa do početka rata, 1992. godine radio je kao direktor i urednik scensko-literarnog programa Doma mladih u Tuzli. Bio je nenadmašan organizator, volio je muziku. Imao je i svoj vokalno-instrumentalni sastav koji je plijenio tadašnje generacije mladih na igrankama, plesnim večerima i drugim zabavama. Jedan je od glavnih organizatora Prvog pjesničkog memorijala “Avdo Mujkić”, održanog 1. 4. 1992. godine – zapažene kulturne manifestacije koja se u Lukavcu i Puračiću održala do danas. (Mihad Sakić, na komemoraciji Atifu Kujundžiću, 4. 3. 2015.,

Gradski info portal Lukavac-x.ba, preuzeto 7. 3. 2015.)

Početkom rata, 1992. godine, raspoređen je na ratnu dužnost novinara i urednika Dokumentarnog programa Televizije Lukavac u čijem je osnivanju sudjelovao. Od 1993. – 1995., bio je na ratnoj dužnosti načelnika Informativne službe 117., odnosno 223. brdske brigade Lukavac. Dakle, ratni period proveo je kao novinar i pripadnik Armije BiH zadužen za moral i informisanje.

Nakon završetka rata, nastavio je sa radom kao “kulturolog” u Domu kulture Lukavac. Za kratko vrijeme bio je pokrenuo vrlo dinamičnu aktivnost te institucije (dramski studio, koncerti, likovni programi, pozorišne predstave). Nažalost, nije naišao na razumijevanje i podršku odgovornih. Bilo je više razloga da napusti taj posao i “otisne” se u slobodne umjetnike i nesigurne vode privatnog izdavača kao osnivač i glavni i odgovorni urednik Izdavačke kuće “Kujundžić” Lukavac.

Spisateljski opus (opće napomene)

Sve ima svoj početak i kraj, pa i ljudski život. Kad čovjek preseli – na kraju – tek onda se može vidjeti koliko je taj razmak između ljudskog početka i kraja bio kratak – što bi rekli – sekunda božja. Tek pri kraju, kada se baci pogled nazad, vidi se ta ogromna pustoš prolaznosti, uzaludnosti, neumitnosti kraja.... Blago onome ko iza sebe ostavi neko dobro djelo potomcima, za opće dobro i korist. “Besmrtnost je u sjećanju drugih i u djelu koje im ostavljamo”, napisao je veliki Borhes. Atif Kujundžić je jedan od onih koji su ostavili iza sebe jedno dobro djelo i zaslužili našu zahvalnost i sjećanje.

Kao čovjek nesumnjivog talenta i širokih interesovanja, u duši nježni lirik, sa istančanim osjećajem za prirodu, za pse i ptice, za djecu – Atif Kujundžić ipak nije živo u oblacima, daleko od stvarnosti, što bi rekli u “kuli od bjelokosti”. Sudar sa stvarnošću, ljudi takvog kova teže podnose od onih drugih, nji-

hovi ožiljci su dublji, često neizlječivi. Otuda su i njihove reakcije nabijene emocijama, žuči, gorčinom. Takvi ljudi teško podnose i po pravilu odbacuju kompromise – uvijek na svoju štetu. Atif Kujundžić je pripadao toj “tipi” ljudi. Otuda ćemo u njegovom dosta obimnom spisateljskom opusu, uz fine lirске zapise, posvećene i “dječacima i psima” i pticama i ženama i slikarima i pjesnicima, naći i mnoštvo tekstova u kojima počesto don-kihotovski diže svoj glas protiv svakovr-snih izopačenosti našeg vremena “koje nam je zadato da ga živimo ovdje i sada” Reagovao je prvo s ciljem da sam iz sebe istrese žuč (olakša duši), ali i da iskaže svoje nepristajanje i ne mirenje sa stanjem u kojem živimo. Posebno je bio osjetljiv na pojave i manifestacije šovinizma koji se često ispoljavao u raznim oblicima fašizma u našem društvu, svjestan opasnosti i posljedica koje te pojave mogu prouzrokovati. Isto tako reagovao je na druge negativnosti, pojave i procese kroz koje BiH prolazi poslije Dejtona: od kriminala i korupcije, nesposobnosti i pokvarenosti visokih političkih elita, pa do očajničkog položaja radničke sirotinje u Tuzli i širom BiH u koji su ih te elite dovele.

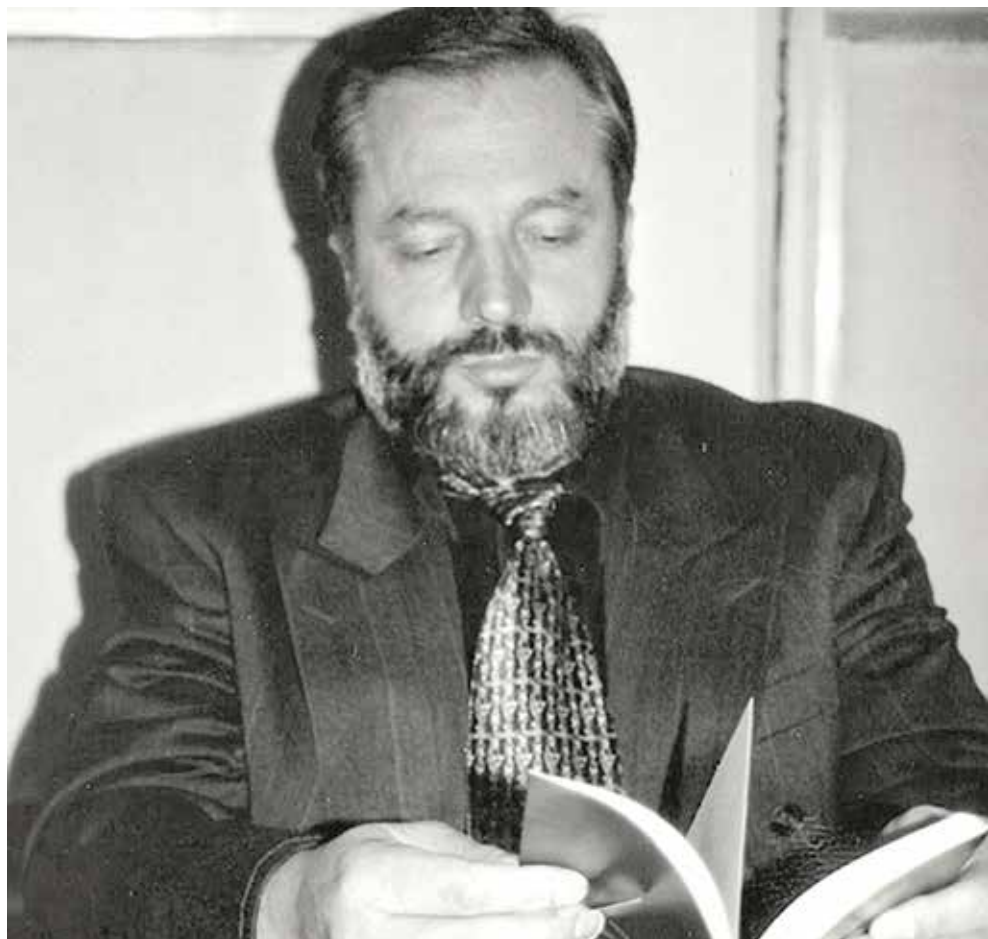
Saradnja sa pjesnikom (pokušaj valorizacije njegovog stvaralaštva)

Atifa Kujundžića bolje sam upoznao nakon završetka rata, 1995. Oduševljeno je prihvatio da bude član redakcije Časopisa “Gračanički glasnik”, odmah čim sam ga pokrenuo. Bio je jedan od najaktivnijih članova u ekipi koja istrajava na ovom projektu već punih 20 godina. Svojim priložima, ali i korisnim savjetima, pa i ostrim kritikama, umnogome je doprinio konačnoj profilaciji ovog časopisa. Svoje veliko iskustvo u izdavaštvu prenosio je na Redakciju, ohrabrivao nas u trenucima zamora, pa i razočarenja koje nas je vodilo ka gašenju časopisa. Uvijek je bio iskren – i kad je kritikovao i kad je hvalio. Pri tome je insistirao na kvalitetu do detalja, gotovo do sitnica, do perfekcije. Nikada

nije odobravao uredničke kompromise iako ih je i sam u svojoj praksi ponekad prihvatao, pritisnut okolnostima, uglavnom onim materijalne prirode. Uprkos svemu, nismo uspjeli održati Časopis za kulturu i društvena pitanja “Stav”, koji smo, zajedno sa još nekim intelektualcima, bili pokrenuli 2001. godine u Tuzli. Nepovratno je nestao nakon izlaska osmog broja. Ni prvi, ni posljednji.

“Nisi svjestan veličine posla koji radiš”, često mi je tom rečenicom davao ohrabrenje, posebno u trenucima kada sam razmišljao da “lagano” dignem ruke od svega. To je i javno govorio na promocijama pojedinih tematskih brojeva Časopisa “Gračanički glasnik”, otvoreno prozivajući “one faktore”, koji su bili pozvani da pokažu više razumijevanja za ovakve projekte. Bio je svjestan da gore vrijeme za knjigu nikad nije bilo – a sam je tvrdoglavo istrajavao – pa konačno i sagorio u tom poslu i kao izdavač (u okviru Izdavačke kuće “Kujundžić”) i kao književni stvaralac.

Kad je govorio o veličini i korisnosti projekta “Gračanički glasnik”, hvaleći i iskreno ističući moju ulogu u tom poslu, činilo mi se da pretjeruje. Uvijek se ljutio kada sam ga na to s vremena na vrijeme upozoravao. U nekim trenucima počela ga je i nervirati ta moja, kako je govorio, pretjerana skromnost. Valjda i zato što je znao za probleme s kojima sam se suočavao u Gračanici – često izložen bezobraznom i podmuklom “tretmanu” palanačkog duha. Prije dvije godine bio sam ne malo iznenađen kada sam saznao da je sa bolesničke postelje pisao “odgovornim faktorima” u Gračanici da ne dovode u pitanje projekat “Gračanički glasnik” za dobro Gračanice. Slučajno znam da je svojevremeno oštro reagovao na slične manifestacije palanačkog duha u Tešnju i još nekim našim malim čaršijama. Svjestan pogubnosti takvih pojava za našu duhovnost i kulturu, borio se protiv njih svojim perom kao najjačim oružjem takoreći do samog kraja svog života. Drugo je pitanje koliko je to sve skupa “pilo vode na terenu” i koliko su pametne i blage riječi jed-

nog pjesnika mogle nešto promijeniti u našoj gruboj stvarnosti. Ako ništa, ostale su, ipak, kao dokument nemirenja sa stihijom općeg beznađa, ljudske gluposti, pohlepe i svake druge “opačine”.

Kao što je rečeno, Atif Kujundžić je pisao o mnogim umjetnicima, književnicima, pjesnicima i slikarima, dajući svoj kritički sud i mišljenje o njima. Na drugoj strani, o njegovom stvaralaštvu, za čitavo to vrijeme, nije objavljena ni jedna opširnija informacija, akamoli ozbiljnija sinteza, rasprava, prikaz bez obzira što je kao pjesnik i dječji pisac (ili pisac za djecu) ušao u školske lektire i neke čitanke. Kao urednik “Gračaničkog glasni-

ka”, to sam poodavno uočio kao svojevrsnu nepravdu, ali nisam mogao otkriti njene uzroke. Znajući da se Kujundžić već isticao u Društvu pisaca BiH (koje će demonstrativno napustiti 2014), da je kontaktirao i družio se sa istaknutim književnicima, književnim kritičarima i urednicima književne periodike, shvatio sam da se u ovom slučaju ne radi o “guranju ukraj” umjetnika iz provincije, već o sticaju nekih čudnih okolnosti, čije je posljedice trebalo ispravljati. Zato sam i odlučio da tu, slučajnu ili namjerno učinjenu nepravdu pokušam koliko-toliko ispraviti u okviru Redakcije “Gračaničkog glasnika”. Uostalom, bilo je to minimum “činjenja” za jednog od najaktivnijih članova naše redakcije. U tom

pravcu, postojale su dvije mogućnosti: prva, da budemo organizatori jednog stručnog ili naučnog skupa ili makar okruglog stola o stvaralaštvu Atifa Kujundžića (kako smo svojevremeno uradili u slučaju književnika Zlatka Dukića) – i druga, da angažujemo nekoliko istaknutih imena sa naše književne i kulturne scene koji bi za naš časopis napisali nekoliko priloga o spisateljskom opusu Atifa Kujundžića. Plan je bio da se ti prilozi (ili prilozi sa Okruglog stola) objave u posebnom dodatku na stranicama “Gračaničkog glasnika” ili u vidu posebne publikacije (zbornika radova) – zavisno od “logistike” koju bi ovaj časopis bio u stanju za to osigurati. Ove ideje prihvaćene su u okviru naše redakcije i, naravno, pozdravljene u krugu Atifovih kolega i prijatelja, među kojima su bili i književnici Zlatko Dukić i Amir Brka (u to vrijeme predsjednik Društva pisaca BiH), te prof. dr. Edo Muftić, prof. dr. Enver Mandžić i još neki. Znao sam da se u taj projekat ne bi moglo krenuti bez saglasnosti, ali i nekih vidova pomoći i podrške našeg autora. Na kraju krajeva, to je, u ovim slučajevima i neki red i nepisano pravilo. Na tu “sitnicu” me je posebno upozorio i Amir Brka, koji je kao predsjednik Društva pisaca BiH, bez sumnje, bio dobro upoznat sa nepisanim pravilima, običajima i “dobroj praksi” na takvim projektima.

Imajući u vidu “naše relacije” – prijateljstvo i saradnju u Časopisu, mislio sam da će Atif bez ikakve zadržke prihvatiti taj naš “nijet” i da će prijateljski razgovor na tu temu biti čista formalnost. Na moje iznenađenje, međutim, nije bilo tako. Sa Atifom sam o tome razgovarao u dva navrata. Prvi puta, prije njegove bolesti, u jednom lukavačkom kafiću, a drugi puta u njegovom stanu pošto mu je bolest već uveliko otežavala kretanje. Posjećivao sam ga obično nakon izlaska novog broja “Gračaničkog glasnika” da mu kao članu Redakcije lično predam njegove primjerke i da usput “ljudeknemo” na razne “slobodne” teme. Kao i uvijek, iskreno se radovao svakom broju, davao svoje komentare, nove ide-

je, predlagao teme. Iako je malo teže govorio, preživjevši prvi moždani udar, njegova misao bila je i dalje bistra, određena, jasna – kao da se nije ništa desilo – kad bi govorio i kad bi pisao. Zadnje njegove priloge objavili smo u 35. broju “Gračaničkog glasnika” u maju 2013. godine. Bila je to jedna kolumna, jedan likovni prikaz i jedna pjesma. (Kolumna pod naslovom “Geneza velikosrpskih namjera”, likovni prikaz “Egzotična Bosna i Hercegovina i portali na slikama Fikreta Ibričića” i sonetni vijenac “Vera – biljka koja raste”)

Ni u drugom pokušaju, međutim, nisam od njega dobio formalno odobrenje za projekat pod radnim naslovom “Atif Kujundžić i njegovo stvaralaštvo”. Nisam mogao doznati šta je u pitanju. “Neka, nemojte se truditi, hvala Vam”, odbijao je tu ideju s osmijehom. Bio je to jedan od posljednjih prijateljskih susreta i razgovora sa rahm. Atifom Kujundžićem.

Spisateljski opus (kratke napomene)

Iako se relativno kasno pojavio na književnoj sceni (prvu knjigu objavio je 1976. u 29. godini života), ipak je iza sebe ostavio zavidan stvaralački opus: pedesetak knjiga poezije, proze, eseistike i publicistike. Pisao je naprosto, bilo njegov život. Pisao je i objavljivao takoreći do zadnjeg dana, bez obzira na bolest i teške uslove u kojima je živio. U uredništvu portala *tačno.ba* čekale su na red za objavljivanje tri kolumne, od kojih je jednu poslao dva-tri dana prije nego što će preseliti.

Na našoj književnoj sceni Atif Kujundžić se nalazi već skoro punih 40 godina. Ogleđao se u skoro svim književnim žanrovima, osim dramskog: poezija i proza, književna i likovna kritika, publicistika i izdavaštvo. Zastupljen je i u desetak zajedničkih knjiga i antologija, a autor je i većeg broja prikaza, predgovora, pogovora i recenzija, urednik preko 150 knjiga i publikacija. Neka od njegovih djela prevedena su i na strane jezike. Njegove brojne osvrte, prikaze knjiga, besje-

de na promocijama, bit će jako teško sakupiti i sintetizovati jer su ti prilozi rasuti po mnogim elektronskim medijima i printanim izdanjima širom BiH, pa i bivše nam države. Mnogo toga nije obuhvatio u svojoj bibliografiji koju je sastavio 2011. godine i objavio na nekim web portalima. Očigledno radi se o selektivnoj (uveliko nepotpunoj) bibliografiji koju donosimo u dodatku ovom prilogu. Osim toga, mora se imati u vidu da je Atif Kujundžić bio vrlo aktivan i poslije 2011. Mnogi tekstovi nastali i objavljeni u periodu od 2011. do same njegove smrti ostali su rasuti, pa će biti potrebno i njih pridodati u spomenutu bibliografiju.

Što se tiče **poezije**, u više svojih zbirki dokazao se kao istančani lirik i majstor stiha, pjesničke riječi i poruke. U njegovom opusu naći ćemo gotovo sve pjesničke žanrove – ljubavne, rodoljubive, misaone pjesme. Najviše je, ipak, pisao za djecu i o djeci: o radostima odrastanja, dječjoj igri, o pticama i psima kao dječjim živim igračkama. Nije slučajno ušao u đačke lektire i čitanke, nije slučajno dobitnik prve godišnje književne nagrade za dječje i književno stvaralaštvo za mlade koju dodjeljuje Društvo pisaca BiH (za knjigu “Priče iz predgrađa”)

Kao i poetski, i **prozni tekstovi** Atifa Kujundžića – oni najbolji pisani su za djecu ili posvećeni djeci. Nikada nije zaboravio svoje rano djetinjstvo provedeno u rodnoj Gračanici. U zrelim godinama, naprosto je tražio utočište i bježao u to djetinjstvo, oživljavao likove svojih drugova, opisivao brežuljke oko grada, beskrajne dječjačke igre i pustolovine o kojima je želio snimiti film i to u krajolicima oko Gračanice kao kulisama njegovog djetinjstva po predlošku romana “Raspust”. Nažalost, nije dobio podršku u rodnoj Gračanici. U tom žanru, osim romana “Raspust”, posebno mjesto zauzimaju “Priče o dječacima i psima”, štampane u više izdanja. Volio je djecu, životinje i ptice – općenito prirodu. Tu ljubav usadili su mu starije izviđačkog odreda iz Gračanice, među kojima je najvi-

še cijenio Bakira Maglajliju, koji će u nekim zrelim godinama liječiti Atifove pse – glavne junake iz nekoliko njegovih priča i romana.

Jezič i stil te proze odlikuje kratka i precizna rečenica, metafora jasna i razumljiva. Zato su njegovi susreti sa djecom – svojom najdražom čitalačkom publikom – bili prave smotre radosti i smijeha. U njih je unosio najboljeg sebe kao pjesnika i najbolja iskustva “pionirske marama” iz nekih drugih vremena. Atif Kujundžić je znao pisati za djecu – i kao izviđački vaspitač i rukovodilac i kao mlad otac i kao mlad djed. U jednom intervjuu o tome je svojevremeno rekao sljedeće: *“Pišući, djeci se obraćam s potpunim povjerenjem da mogu biti iskren i jednostavan i da će to djeca ne samo razumjeti, već i tako prihvatiti i znati cijeniti. Djeca ne vole glumatanja i infantilnosti kojima pribjegavaju slabi pisci. Djeca se toga, ustvari, groze. Tome se odlično podsmijevaju. Tako, oslanjajući se na djecu, oslanjam se na budućnost u kojoj bi, zahvaljujući mojim tekstovima, mogla i u drugim ljudima živjeti sjajna pozitivna energija mojeg psića Mede, Bennija, Tea, Campija i drugih pasa, zbog čijih dobrih priroda i sudbina uvijek mogu zaplakati od tuge. Djeca su sjajna. Dođem u školu, kako bih kao pisac iz lektire djeci priredio književni čas. Povedem Bennija kako bih ilustrirao moje priče o dječacima i psima i napravimo urnebes! Kakav ja kao pisac i kakva lektira i književni čas, kakvi bakrači! Djeca više vole Bennija nego cijelu školu! Potpuno ih razumijem. Zato rado pišem za djecu i nastojim im pomoći da ostanu to što jesu: djeca–najbolji dio ovoga svijeta. Držim im stranu i fige!”* (<http://www.psi-za-neznalice.com/intervju>, preuzeto 27. 3. 2015.)

Sljedeće jako važno polje književnog rada i stvaralaštva Atifa Kujundžića bila je **književna i likovna kritika**. Napisao je više kritičkih tekstova o našim književnim velikanima, ali i mladim stvaraocima, pa i početnicima, pisao prikaze mnogih knjiga i publikacija, pisao predgovore, recenzije i eseje, bio urednik mnogih izdanja. U svima je uspio zadr-

žati svoj vrijednosni stav od kojeg je rijetko odstupao. Znao je prepoznati šta je vrijedno, a šta bezvrijedno, nije se libio da iskaže svoj kritički stav “uprkos svemu..”

Iako nije imao formalne kvalifikacije s područja likovne umjetnosti, imao je iskustvo oko (naravno i znanje) da prepozna i iskaže skrivene vrijednosti slike, skulpture, čitave izložbe. Njegovi impresionistički osvrti na likovno stvaralaštvo mnogih umjetnika, otkrivaju dobrog poznavaoca likovnog izraza, jednom riječju “imao je sluha za simfoniju boja”, za vremensku i prostornu perspektivu, značajki je uočavao igru svjetla i sjene, otkrivao poruke pojedinih motiva itd. Jednostavno, “vodio” nas je na mnoge izložbe, preporučivao likovna djela, jednom riječju popularisao likovnu umjetnost na najbolji način.

Njegov **publicistički rad**, iskustvo i sposobnost da pronikne u uzroke i posljedice mnogih aktualnih društvenih pojava, doveo ga je, naročito poslije “internetizacije” u krug ozbiljnih bosanskohercegovačkih komentatora i kolumnista. Njegovi tekstovi iz sfere publicistike, rasuti po mnogim web portalima i periodici, otkrivaju beskompromisnog borca za pravdu, koji je uvijek na strani malog obespravljenog čovjeka, ugroženog u ovoj neveseloj BiH stvarnosti. Posebno je bio oštar u kritici nacionalizma i šovinizma i njihovih manifestacija u našem svakodnevnom životu. U tom kontekstu, ističu se njegovi tekstovi o genezi fašizma i njegovim novim oblicima oko nas. Razobličavao je intelektualnu učmalost i duh palanke koji brutalno obezvrjeđuje prave vrijednosti i dostignuća u samom njihovom nastanku. Nije krio da se nalazi na poziciji angažovanog spisatelja, uvijek na strani takozvanog malog čovjeka i njegovih velikih djela, uprkos svemu.

Spomenimo još njegov **izvanredan angažman u toku rata za BiH 1992.-1995.** Kao član Informativnog centra Opštinskog štaba TO, a kasnije lukavačke brigade Armije BiH bilježio je perom i kamerom sve što je bilo od značaja da se zabilježi i izvještavao sa najtežih

ratišta na prostoru sjeveroistočne Bosne. Bio je jedan od rijetkih iz te branše kojem se tokom rata moglo vjerovati. Od kolikoga je to bilo značaja za moral vojske i naroda, posebna je priča. Dio objavljenih tekstova u lokalnoj ratnoj novini “Domovina” poslije rata objavio je kao reprint izdanje, kao prvorazredno historijsko svjedočanstvo, a sve ostale, audio i video materijale, objavljene i neobjavljene, predao je na obradu, trajno čuvanje, pa i upotrebu u Arhiv Tuzlanskog kantona. Radi se o velikoj količini građe od izuzetne vrijednosti za proučavanje raznih aspekata rata za BiH 1992. – 1995. Atif Kujundžić je jedan od rijetkih stvaralaca i “imalaca” takve građe koji je, nakon rata, s tim materijalima postupio na zakonit način. Znam slučajno da su se mnogi od toga krajem i poslije rata dobro “ovajdili”, naravno, na nezakonit način.

Svojim radom, svojim stvaralaštvom, Atif Kujundžić je kao i mnogi drugi pravi umjetnici, nastojao usrećiti ljude oko sebe. Uostalom, to je misija svakog umjetnika i umjetnosti uopće. Ali – koliko je sam Kujundžić kao pisac bio sretan u svom životu? To je pitanje na koje će teško odgovoriti i najbolji njegovi prijatelji. Dvoje djece – kćerka i sin – iz dva neuspjela mješovita braka i totalna osama s jeseni života, teret teške bolesti i materijalnih problema koji su ga pratili... To je okvir za već poznatu priču o sudbini neshvaćenog, ponekad i odbačenog pjesnika – neposlušnika. Najbolji predložak za tu priču, bez sumnje je pjesma “Autobiogafska”, koju je Kujundžić napisao već sad davne, ratne 1994. godine. (koju objavljujemo u ovom broju našeg časopisa)

Sahranjen je ateistički na gradskom groblju u Lukavcu, 4. 3. 2015. godine.

Za kraj, ovdje prepisujem, nekoliko stihova iz Atifove pjesme “Ocu”, onako...

...Noću, ponekad, čujem tišinu.

Umjesto njegovog disanja.

Zapisujem sve, mada je rekao:

*Ništa od tvoga pisanja.
Ako, ako Stari.
To i ja znam.
Samo ti dajem što mogu da dam...*

Prilog 1.

BIOBIBLIOGRAFSKI PODACI

(prezentirao autor na web portalu ORBUS.on line, 2011.)

Objavljene knjige (hronološki):

Lira u predgrađu. Poezija. Svjetlost Sarajevo. Sarajevo, 1976.

Nadrastanje. Poezija. Univerzal Tuzla. Tuzla, 1980.

Zora put nastavlja. Soneti. Paralele Doboj. Doboj, 1983.

Mogućnost za samoću. Poezija. Univerzal Tuzla. Tuzla, 1985.

Prethodnica. Soneti, sonetni vijenac. Druhari Sarajevo. Sarajevo, 1986.

Pjesma o prijateljima ili put. Poema. Grafit Lukavac. Lukavac, 1996.

Pjesme sa Rahmanom. Poezija. Grafit Lukavac. Lukavac, 1997.

Lukavac '92. – '96. Monografija. Publicistika. Sa Rifetom Haskovićem. Bosnia ars Tuzla. Tuzla, 1997.

Pohod, nažalost, gorak. Esej o djeci i djetinjstvu u poeziji pjesnika Avde Mujkića. Dom kulture Lukavac. Lukavac, 1997.

Pjesnik u provinciji, provincija u pozadini. Osvrt o životnom putu pjesnika Avde Mujkića. Grafit Lukavac. Lukavac, 1998.

Put i krug. Poetsko-grafička mapa. Sa ak. slikarom Nijazom Omerovićem. Bosanski kulturni centar Gračanica. Gračanica, 1998.

* *Pjesme o pticama.* Pjesme za djecu. Grafit Lukavac. Lukavac, 1998. * *Razglednice srca, ljubavi i prijateljstva.* Pjesme za djecu. Grafit Lukavac. Lukavac, 1998.

Šta to znači biti čovjek. Poezija. Bosanski kulturni centar Gračanica i Kujundžić Lukavac. Lukavac, 1999.

Vuk i janje. Slikovnica. /bosanski, arapski i engleski jezik/. PrintCom Tuzla. Tuzla, 1999.

Pjesme o pticama. Lektira za osnovnu školu. PrintCom Tuzla. Tuzla, 1999.

Priče o dječacima i psima. Roman za djecu i odrasle. Monos Gračanica. Gračanica, 2000.

Bajke o Srebreniku. Pjesme. Bosanska riječ – Bosnische Wort, Tuzla – Wuppertal. Tuzla, 2000.

Muške, ženske i druge pjesme. Pjesme za djecu. Javna biblioteka Lukavac. Lukavac, 2001.

Metafizički putnik. Poezija. ITD Sedam Sarajevo. Sarajevo, 2001.

Raspust – roman o mladim ljudima. Društvo za psihosocijalnu pomoć i razvijanje volonterskog rada Osmijeh Gračanica. Gračanica, 2002.

Borba i život za slobodu. Publicistika. Izabrani tekstovi objavljeni tokom rata 1992. – 1995. u glasilu 217. bbr. Lukavac, Armiji ljljlana – glasilu Drugog korpusa Armije R BiH Tuzla, Prvoj liniji – glasilu Generalštaba Armije BiH, a tiskani kao reprint. Kujundžić Lukavac. Lukavac, 2002.

Epistola i pergament. 100 pjesama Amiru Brki. Bibliofilsko izdanje. Kujundžić Lukavac. Lukavac, 2002.

Raspust – roman o mladim ljudima. Lektira za VII razred osnovne škole. PrintCom Tuzla. Tuzla, 2002.

Režem drva i druge reklame. Pjesme. Kujundžić Lukavac. Lukavac, 2002.

Tešanji između nas, eseji. Centar za kulturu i obrazovanje Tešanji. Tešanji, 2003.

Impresija svjetla. Pjesme, sa fotografijama Riste Milićevića. Zajednica tehničke kulture Tuzlanskog kantona, Asocijacija za umjetničku fotografiju BiH Tuzla i Kujundžić Lukavac. Tuzla, 2004.

Majci, ocu i životu. Pjesme o majci i ocu sa Ivom M. Andrićem i Velimirom Miloševićem. OFF-SET Tuzla i Nik Kujundžić Lukavac. Tuzla, 2004.

Aco. Poetski hommage – Aleksandru Adamoviću Aci. Povodom prve godišnjice smrti. BKC Tuzla, RTV TK Tuzla i Kujundžić Lukavac, Tuzla, 2004.

Kružno putovanje i vašar u Gračanici. Pjesme za djecu. *Kujundžić* Lukavac. Lukavac, 2004.

Listanje stećaka. Pjesme i eseji. Sa prof. dr. Enverom Mandžićem, slikarom Rahmanom Šabanovićem i dizajnerom Željkom Kujundžićem. *Kujundžić* Lukavac. Lukavac, 2005.

Velja. Hommage pjesniku Velimiru Miloševiću Velji. Sa Ivom Mijom Andrićem i Lazarom Manojlovićem. Povodom prve godišnjice smrti Velimira Miloševića. *Kujundžić* Lukavac. Lukavac, 2005.

Surgun. Pjesme i zapisi o djeci prognanicima iz Srebrenice. Printano izdanje *Kujundžić* Lukavac. Lukavac, 2005., a kao elektronska knjiga na web site *Bosnjaci.net*.

Stojte galije carske, carstvo je Boškovo i Božje. Pjesme i esej. Bibliofilsko izdanje posvećeno akademiku, prof. dr. Bošku Kućanskom. *Kujundžić* Lukavac. Lukavac, 2006.

Gračanica, općina – grad – ljudi. Fotomonografija. Autor koncepcije, koautor i urednik. *Općina Gračanica*, Gračanica. Gračanica, 2006.

Općina Čelić, činjenice o zavičaju. Fotomonografija. Autor koncepcije, koautor i urednik. *Općina Čelić Čelić*. Tuzla, 2006.

Pjesme o pticama, cvijeću i drveću. Pjesme za djecu. Društvo pisaca BiH. *Podružnica HNK Mostar*. Mostar, 2006.

Habukino turbe. Priče. Društvo pisaca BiH. *Podružnica HNK Mostar*. Mostar, 2006.

Trag svjetlosti. Eseji o slikama i slikarima. *Udruženje likovnih umjetnika Tuzlanskog kantona*. Tuzla, 2007.

Petica iz bosanskog. Izabrane pjesme za djecu, sa: Mirsadom Bećirbašićem, Zejćirom Hasićem, Ibrahimom Kajanom i Amirom Talićem. *Denfas* Tuzla i *Nik Kujundžić* Lukavac. Tuzla, 2007.

Priče o dječacima i psima. Roman za djecu i omladinu. Drugo nepromijenjeno izdanje. *Denfas* Tuzla. Tuzla, 2007.

Pasje priče. Priče za djecu, omladinu i odrasle. *Denfas* Tuzla. Tuzla, 2007.

Evo, idu duplice. Priče za djecu, omladinu i odrasle. *Denfas* Tuzla. Tuzla, 2007.

Priče iz predgrađa. Roman za djecu i mlade. *Denfas* Tuzla. Tuzla, 2007.

Nijaz Alispahić. Kaza o piscu. *PrintCom* Tuzla. Tuzla, 2008.

Staklenci godišnjih doba. Roman za djecu. *Bosanska riječ* Tuzla. Tuzla, 2008.

Kuđi. Roman za djecu i odrasle. *Denfas* Tuzla. Tuzla, 2008., objavljen u PDF formatu i na web site *Male novine*, iste godine.

Pjesme o pekmezu, kukavcu i vašaru. Poezija za djecu. *Denfas* Tuzla. Tuzla, 2008.

Mahir i Zmaj. Roman za djecu. *Matica hrvatska Ogranak u Tuzli*. Časopis za književno-jezična, društvena i prirodnoznanstvena pitanja *Gradovrh*, broj 5. Tuzla, 2008.

Šimo, književna monografija – virtualna biografija. *Bosanska riječ – Das Bosnisches Wort*. Tuzla – Wuppertal. 2009. (?)

Pjesme o pticama, cvijeću i drveću. II neizmijenjeno izdanje. *Obrazovanje gradi BiH*. Sarajevo, 2009.

Priče iz predgrađa. II neizmijenjeno izdanje. *Obrazovanje gradi BiH*. Sarajevo, 2010.

Priče o dječacima i psima. Roman za djecu. Zagreb, 2010.

Impero–digitalne knjige, Zagreb. Link:
<http://www.digitalne-knjige.com/kujundzic.php>

Kuđi – roman o kuji. Zagreb, 2010. IMPERO DIGITALNE KNJIGE ZAGREB. Link: <http://www.digitalne-knjige.com/kujundzic.php>

Mahir i zmaj. Roman, Zagreb, 2011. IMPERO DIGITALNE KNJIGE ZAGREB. Link: <http://www.digitalne-knjige.com/kujundzic.php>

Akrostih. Poezija. Zagreb, 2011. IMPERO DIGITALNE KNJIGE ZAGREB. Link: <http://www.digitalne-knjige.com/kujundzic.php>

Fašistička zloćudna misao. Eseji. Sa dr. Edhemom Muftićem. *Grafit*. Lukavac, 2011.

Na internet forumu *Four soft paws – Četiri meke šapice*, objavio kao digitalna-PDF izdanja knjige: *Priče o dječacima i psima*, *Nove priče o psima*, *Pasje priče*, *Evo idu duplice* i *Pasje pjesme*, tokom 2003., 2004. i 2005. godine, te roman *Kuđi* – 2007. Objavljivao tekstove na internet-portalu *Psi za neznalice*, *Bošnjaci.net*, *Tacno.net*, *BNBO.DE* – Bijeljina Bo, *INTERNOVINE*.

Osim knjigama u lektiri za osnovnu školu, zastupljen je: u *Slovdaru* – čitanka za prvi razred osnovne škole – autori Hazema Ništović i Dževad Jahić, u *Čitanci za IV razred osnovne škole* – autor Mirsad Bećirbašić, u *Kulturi izražavanja za V razred osnovne škole* i *Čitanci za VI razred osnovne škole*, autor Hazim Hodžić. Odlukom Pedagoškog zavoda Tuzla, roman *Raspust* uvršten je u lektiru za VII razred osnovne škole u Tuzlanskom kantonu, *Pjesme o pticama* – lektira za II razred osnovne škole. Zastupljen u više zajedničkih knjiga i antologija. *Panorama pobožne bošnjačke poezije XX. stoljeća*, autor: prof. dr. Zilhad Ključanin, *Behrambegova medresa*, Tuzla, 2000. godine. *The best of ... the members of the BH writers' association, lexicon – Najbolje od ... članova Društva pisaca Bosne i Hercegovine. Društvo pisaca BiH*. Sarajevo, 2001. godine. *Vrelo Bosne – bosanskohercegovački pisci djeci*, priredio Mirsad Bećirbašić. *Općina Ilidža*, 2001. godine. *Očev zagrljaj*, priče o Srebrenici. priredio Fuad Kovač, 2006. godine. *Vrelo ljepote* – antologija poezije za djecu. Priredio Šimo Ešić. Zastupljen u izboru pjesama o Tešnju – *Haiku grad*. Priredila Melida Travančić, te u drugih tridesetak zajedničkih panoramsko/antologijskih knjiga.

Napisao je duže eseje o slikarima: Nijazu Omeroviću, Rahmanu Šabanoviću, Ahmetu Hunduru, Čamilu Osmanoviću, Zdravku Novaku, Fuadu Čmančaninu, Ismetu Hrvanoviću, Đulejmanu Isiću, Nadi Dob-

nik, Edinu Derviševiću, Fikretu Huskoviću, Mehmedu Slezoviću, Senaidu Buljubašiću, Mevludinu Ekmečiću, Ibrahimu Novaliću, Maji Behmen, Sabahudin Kovaču, Hasanu Mehinoviću, Omeru Smajloviću, Hasanu Fazliću, Bošku Kućanskom, Slavku Meduniću, Jadranki Marić, Mehmedu Bajriću, Omeru Smajloviću, Almi Krašić, Mladenu Ivešiću, Vinku Lamešiću, Nataliji Cimeša, Zvonimiru Mariću, Muharemu Jusufoviću, Dragi Mareli, Dževadu Hozu, Nedžibu Suljeviću, Marijani Ivešić-Pažin, Sanjinu Lugiću, Iliji Skočibušiću, Magdaleni Džinić, Mustafi Pašiću, Neziru Čorbiću, Čazimu Sarajliću, Ismetu Hodžiću, Refiku Hrštiću, Beganu Turbiću, Ivanu Mijatoviću, Dževadu Hozu, Hami Ibrulju, Fikretu Ibriću... Tekstovi su objavljeni u katalozima, monografijama i časopisima *Život*, *Gračanički glasnik*, *Most*, *Motrišta*, *Hrvatski glasnik*, *Riječ*, te na portalima *tacno.net*, *bnbo.de*, *bosnjaci.net*, *inter novine*, etc.

O fotografima: Oliveru Tjadenu, Risti Milićeviću, Franji Burdi, Faruku Ibrahimoviću, Muratu Jašareviću, Ozrenu Božanoviću, Miloradu Jojiću Brki, Nadi Mukić, Nuragi Softiću, Robertu Andrejašu, Nikoli Marušiću, Josipu Vričku, Ameru i Imrani Kapetanović, Aliji Kamberu, Milanu Latinoviću, Faruku Ibrahimoviću, ... , o pedesetogodišnjici Foto kluba *Tuzla*, o Foto klubu *Zagreb Zagreb*, o Foto klubu *Tuzla Tuzla*, o Foto klubu *Osijek*, o zbirci fotografija dr-a Adija Rifatbegovića: *Stara Bijeljina*, o *BH. fotografiji 2008.* objavio tekstove u časopisu *Asocijacije za umjetničku fotografiju BiH – Fotofokus*, časopisima *Gračanički glasnik*, *Stav*, *Most*, *Motrišta*, te portalima: *tacno.net*, *bnbo.de*.

Tekstove o piscima: Nijazu Alispahiću, Aliji Kebi, Amiru Brki, Ibrahimu Kajanu, Gradimiru Gojeru, Nedžadu Ibrišimoviću, Diani Burazer, Ivanu Kordiću, Ivi Miji Andriću, Jeleni Grgić Matijašević, Salki Čevri, Velimiru Miloševiću, Čedi Kisiću, Marini Trumić, Mehi Barakoviću, Džemalu Polja-

koviću, Zejčiru Hasiću, Ramizu Salihoviću, Zlatku Dukiću, Šimi Ešiću, Vojislavu Vuja-noviću, Eliezeru Papi, Nerminu Sarajliću, Jusufu Trbiću, Lazaru Manojloviću, Igoru Divkoviću, Josipu Muselimoviću, fra Vende-linu Karačiću, itd. objavljivao u časopisima: *Most*, *Život*, *Riječ*, *Gračanički glasnik*, *Motri-šta*, *Diwan*, *Stav*, te na portalima: *tacno.net*, *bnbo.de*, *internovine*, *orbis*, *bosnjaci.net*, etc.

Saradnja u listovima i časopisima: Član je redakcije časopisa za kulturnu historiju *Gračanički glasnik* u Gračanici i časopisa za književnost i kulturu *Riječ* u Brčkom. Niz godina surađivao u časopisu *Kabes* – Mostar. Član redakcije lista za djecu *Palčić* Sarajevo. Suraduje u dječjim listovima *Male novine* i *Vesela sveska*, u časopisima za obrazovanje, nauku i kulturu *Most* – Mostar, časopisu za kulturu i društvena pitanja *Stav* – Tuzla, časopisu za kulturu *Divvan* – Gradačac, časopisu Društva pisaca BiH – za književnost *Život* – Sarajevo, časopisu *Album* – *Nansen Dialog* – Sarajevo, listu za djecu *Cvitak* – Međugor-je, glasilu Matice Hrvatske Mostar *Motrišta*, listu *Žena – Kvinna* – koji izdaje Savez BiH žena u Švedskoj, listu *Oslobođenje* Sarajevo, glasilu HKD *Napredak* Tuzla – *Hrvatski glasnik*, časopisu zajednice društava *Preporod* TK – za književnost i umjetnost *Ostrvo*, časopisu za prirodoslovna i jezična pitanja *Gradovrh* u izdanju Ogranka *Matice hrvatske*

Tuzla, u izdavačkoj djelatnosti BZK *Preporod* Mostar, *Godišnjaku* BZK *Preporod* BiH.

Autor je većeg broja prikaza, predgovora, pogovora i recenzija.

Urednik je preko stotinpedeset knjiga.

Dvanaest godina bavio se izdavaštvom.

Nagrade i priznanja: Dobitnik *Nagrade* Društva pisaca Bosne i Hercegovine za *najbolju knjigu za djecu i mlade objavljenu 2007. godine* /*Priče iz predgrađa*, roman/.

Prevođen na slovenački, engleski, francuski, švedski, njemački, češki, albanski i makedonski jezik.

Summary

A sketch for the poetic portrait of Atif Kujundžić (1947-2015)

In the addendum author also gave the basic datas from biography of writer, poet, and essayist Atif Kujundžić from Lukavac, few brief reviews of his literary work, and some reflections concerning the joint work on several literary projects, including the magazine "Gračanica". Special emphasis is put on his contribution to the juvenile literature in BiH.

Keywords: Atif Kujundžić, Lukavac, Gračanica, juvenile literature, "Gračanički glasnik"